

Dě

Sy-li spēwať,
Pilnje džětať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosć da.

Dě

Njeh ty spēwať
Swěrnje džětať
Wšědne dny;
Džeň pak swjatý,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njeh či khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Dě

✠ Sserbske njeđželske lopjeno. ✠

W Budyschinje, 18. meje 1924.

Čiřeč a naklad Šmolerjez knižicziščezěrnje a knižarnje šap. družšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.
Wutħadza lóžbu ģobotu a plačzi na měřaz 10 štotħy pjeněžtow.

Cantate.

Psalm 98, 1.

Wschitkón wodynch njeh chwali teho Šnješa. Halleluja. Ewangelstemu ludej je psches Božu ģnadu šažo jubilejske lěto šewħadźało: w tutym lěčze ģmě špominacě na krařny dar, kotryž je psches Božu dobročiwosć psched 400 lětami dostať. W lěčze 1524 wobradži muž Boži, Luther, ģwojemu ludej přenje ewangelste špěwarške s 8 kěrlušchemi a w ģamnym lěčze ģiřečze druhu šběrků s 32 němskimi kěrlušchemi. Nařwjazy a nařwjěške s nich běchu wot Luthera ģameho a někotře wot ģwěrných ģobudžětačzerjow; mjes nimi je Pawoł Šperatus s krařnym kěrlušchom: „Ta šbóžnosć jow k nam pschitħadźa wot Božej lutej ģnady“, kotryž — tak chwala — pomħaške ewangelstu wucžbu na šchidach špěwa psches Němzy njescě. Na šakladze tutych šběrkow nastachu w lěčze 1710 tež přenje w šerbškej rěčzi čziřečane duchotwne kěrlušchotwe kniži s 199 kěrlušchemi, kotrymž bu w dalšich čzazach w nowych wudatwach ģiřečze 616 kěrlušchow pschidatnych; pódla biblije najdrohotniřke kublo našeho ewangelsteho šerbšeho luda. Šunjež ģu špěwarške jenotliwých ewangelstich šhromadenštwow wšchelake po šakladze a wuwjedženju, plačzi ša wšchitke japoschtwoske ģlowo: „Wšchelke dary ģu, ale jedyn duch je“. Š tutych špěwarškich ģu zple čzłowške narody kóždu njeđželu špěwate, s jich wobħaha je njeliczomnje wjele domow a šhromadženštwow ģwoje žiwjenja najwazniřke a najħutniřke podacze wot kolebki ģacě k rowej ģwojeczi. Tak leži we nich křuch žiwjenja Šħryštůwneho šhromadženštwow na šemi. Těhodla njeh wšchitkón wodynch chwali teho Šnješa. Žana druhu njeđžela njeje tak pschihódna ša jubilejski ģwojedžen ewangelstich špěwarškich,

kaž dženkniřcha s mjenom Cantate, to je: „špěwaječe“. Wjele nad špěwanjom je kóždemu čzłowjekej pschinarodžene. Ewangelij wot Šħryštůwa je tutu radosć špěwanja ģwojecziť a debit. Tak s džaknej wutrobu špominamy w jubilejskim lěčze na: Ewangelste špěwarške, kať ģu s pomoznikom byle, wutroby dobħeč ša ewangelion w čzazku reformazije a kať ģu dženska a pšehjo poklad ewangelsteje wěry a trořcha.

Šajlu móž wuřonjeřke zřitwiniřki špěw, ewangelstiči kěrlušch w čzazku reformazije, w tamnym našetym čzazku našeje zřitwje! Móžemy drje prajicě: wón čziniřke džitwy! Wutroby šo šazolmichu a šahoriřhu s wulkej wjeřekosću, ģlyřchawšchi s ģibitnych a ģnujazych našpěwotw a kěrlušchotw šažo namatanu wjeleku powjesć w ģnadze Božej w Šħryštůwu Šesufu. Móž štareje zřitwje bu na tak někotrym měřnje šlamana. Tam ša špěwa wandrowški duchotwny špěw, měřchzenjo wokoło špěwazeho předarja na torħosćezu šteja, kěrlušch ģima a ģnuje jich wutroby a ewangelion čžehnje še špěwanjom dobħečezřy do měřta. Měřchnič čže Božu ģlužbu na štare waiřnje wobřaracě a šarjadowacě, ale lud šaspěwa ewangelstiči kěrlušch: „Ta šbóžnosć jow k nam pschitħadźa wot Božej lutej ģnady“, a ewangelion je s dobħečerjom. Wšchudžom wozucziť a klineči duchotwny špěw. Psalmičke ģlowo bu wěrnosć: „Špěwaječe temu Šnješej nowy kěrlušch, pschetoz wón čzini džitwy.“ Šur špěwa ša pħuhom, džotwka w ģródzi, řjemjeřknit we ģwojeje džělatni. „Mi wutroba wřcha škacze, šo jara wjeleku! To ģlónzo, kiž mje šħřeje, je Šesuf Šħryštůw ģam!“ (234, 15). Na droħach klineči s řta pucžowaznych: „D ģwěčze, s tebe čzahnũ a tudy njewostanu, ja chwatať k njeħeřam!“ (491) Wěžeť do ģwitazeho ranja s wěže wola: „Wozucě! tón ģlób tebe wola, tón waiřtať s wřħoteho

stola, ach, wozuć nēt Jerusalem!" A se žedzenjom a s wyštanjom klinczi kaž sčłowronczkawe fisolentje t njebjekam: „Kaf rjenje śwěczi serniczła nam polna hnady wot Boha, tón błódkł Loren Jesse!" (439). Sčto wutrobij tač hluboko sahorja? So s tutych šěrłuschow rěczi ewangelion. Wone spěwaju wo drohim Sšymu Božim, kiž šhudy na śwět pschischol je a nam wschitkim pomhacž chze, so by naž sczinił bohathych a šwojim jandželam tež podobnych". Wone spěwaju wo rjanych wobndlenjach njebjeskich se žedzenjom: „Jerusalem, ty město wyšoke, ach był ja we tebi!" (857). Wone spěwaju wo sbóžnosći wěrjazeho kšesćjana: „Je něhdy widžana, tež něhdy šlyšchana kajka krašnosć? ja šraduju šo s wutrobu w tym wěcznym krašnym wješelu!" (519). Wone spěwaju wo wschēm, sčtož kšesćjanšku wutrobu směruga a napjelnja, wo wschēm, sčtož ju troschtuje a wobšbožuje w čažbu a wěcznosći. A to wischitko s hibicziwym, žiwym hłóšom, se sahorjenej wyškazej wutrobu, tač lubošnje a tola tač šhutnje, tač nadobnje a tola tač pišeczelnje.

Šhwalmy Boha Šnješa a šradujmy šo, so je našchemu ludaj se spěwarškimi dač druhu bibliju, so je s nimi pomhač wutrobij ja ewangelijon dobyč w jaschlych čažbach a so šu spěwarške, čzerpane s biblije, hišcže dženska a pschezo poklad ewangeliskej wěry, troschta a nadžije! „Ja chzu šhwalicž skutki Bože, chzu šo Bohu džakowacž, jeho dobrotu sčto može na šwěcže wschu wupawjedacž?" (3, 1) Tač prašcha šo muž, kotrehož pucž njeje nihdy na wyschinach žiwjenja wschoł, ale psches hluboke čžemne doliny, a wschał je pschezo šwojeho Boha džitowu pomoz tač bohacže šhonicž šmět, so tež w čžemnych nožach šwojeho žiwjenja je wufnacž dyrbjal: „Nicžo wopradowže hacž lubošč pola Boha njenamkam!" So šu šłowa s šěrłuscha šławneho pěžnerja a spěwarja ewangeliskej žyrkwoje Pawoła Gerhardta, podobne temu, sčtož spěwar 92. psalma psiche: „Šrašna wěz je, temu Šnješej šo džakowacž a šhwalbu spěwarč twojemu mjemu, ty najwyschich!" Tež my džeczi nēczišeho lěstotka stupimy šobu do šłwa našchich šerbškich Boha šhwalazych šymow a džowšow a prajimy: „My šo wschał teho njemožemy wostajicž, tež my niz, so njedyrbjeli spěwarč wo šwěrnej lubošći našchego Boha, wo jeho hnadžé a prawdže, dokelž we wschēm widžimy: Na šwěcže wscho šahinje, Boža lubošč wostanje!" Šhutny japoschtoł Pawoł, předar prawdosče s wěry, kiž ma wschitko ja sčłodu pschecziwo temu jara wulkemu pošnacžu Šhryštuša Jesuša, napomina džeczi noweho šłuba tač wutrobnje: „Roswucže a napominaježe šo šami s psalmami a šhwalobnymi a duchownymi šěrłuschami, lubošnje spěwajo temu Šnješej we šwojej wutrobje!" Wschimajmy tola pschezo šažo w našchich ewangelškich kšesćjanškich domach, njech w čžichej komorzy abo mjes šwóbnymi, na dnju wješela abo w čžach nusy a starošče, ja šerbškimi spěwarškimi! Wone šu t temu powołane, šwědcžicž wo Božej krašnosći. Wjele šo škorzi na rospad wěry. Me hdžež hišcže w městach a na wšach šěrłusche s žyrkwojom klincza, tam šwět njech šlyšči: „Tón Šnješ je bliššo pola naž, wón šwojich derje šnaje, wón wostanje tež šóždy čžak, tač dolho hacž šwět traje, tyč šwojich šbože, mēr a troscht!" (321). So je pódla biblije našchich šěrłuschow powołanje: wěru pošhlnjecž, čželo a dušchu šwojelicž w tym Šnješu. Štary čželny čžłowjet idychuje a škorzi, s nowa narodženy džecžo Bože rěczi s nowymi jashkami, s šhwalenjom a džakowanjom, po šłowje: „Spěwajče temu Šnješej nowy šěrłusch; pschetož wón čžini džaw". Šamjen. Š. w Š.

Cantate, 18. V. 24.

Psalm 98, 1—3.

Hłóš: Šdy byč ja s tyžak jashkami zc.

Cantate! Spěwajče čžescž Božu, wny ewangelšy kšesćženjo! — Nam šěrłusch šaklincžak je t šbožu se šłowa žimy Božeho nēt psched šchryšta lětami naž sahorjazy t radošči.

A Boža žyrkej šanoschuje jón t natwarjenju šajnemu; naž s čžaknosče wschał pošbēhjuje špěw jeje t šbožu wěcznemu tam, hdžež kral knježi krašnosče, kiž Šrědnik našch a Šbóžnik je.

Nam ewangelij jeho šwojath šo pschpowjeda we spěwje, a šawdawš šbóžnosče tač daty s nim w podružnistwoje tudy je wschēm wěrjazym do Šhryštuša, so čžēt jich wjedže do njebja.

Tuž haleluja šaspěwajmy na šwjedženju šej dženknišchem a Božej mišošći džak prajmy we šbožu šwojim wobštajnem, kiž s šěrłuschow šo žórlu nam naž pošbēhujō t njebjekam! —

A spěwarč wschēdnje čžemy s nowa wo Božej džitowej lubošći, kiž s žušoby šej domoj wola naž t wěcznej šbóžnej rodosći tam w raju jeho njebjeskem pschi haleluja nješmjertnem.

Tač čžakš najlěpje wufupimy šej jako Boži mēšcženjo a džēl šej dobry wufwolimy šo jenat wotšal hotujo tam, hdžež chze hłóš nam wyschšči dacž Bóh, haleluja šaspěwarč. —

Šrt nowy šěrłusch nowy spěwarč tam w šbóžnej budže domišnie; wschał budža wumoženi džiwacž nab skutkami šo lubošče tam Božeje do wěcznosče. — Cantate nješmjertne to je!

M. U.

Krótka rošprawa wo wotmyšlenem nowem wudawfu šerbškich „Spěwarškich“.

Wodat šarar emr. M. Urban w Šróštamje.

Šetušcha njedžela Cantate je bjes dwēla wulžymožny šwjedžen ja wscho ewangelške kšesćjanštwō. 400 lēt šu mjes tym šo pominyke, hacž přenje ewangelške spěwarške šo wudachu. Šich wobšah bēšche 8 přenich šěrłuschow ewangelškeje žyrkwoje po šapocžatku reformazije tehdy psched 7 lětami porodženeje.

Kač wošebny, šojimawy a nadobny budžesche džē podawš był, budžechu-li ewangelšy Ššerbja runje lētka nowy wudawš šwojich dotalnych spěwarškich dostali. Tola „šajawki šu njewróčawki“, — tež tu wošebje płaczi. Me šmóžnicž — s Božej pomozu! — by, mēnju, šo hišcže na šóždy pad lētka dyrbjalo šhotowjenje jich rukopiša a t lētū jich čžišcž a wudacže, da-li Bóh! t hodam 1925 abo najpošdžišcho tola t jutram 1926.

Nasch nabožniški tpdženit „Bomhaj Böh“ je hižo wjelekróč tať a hinať na wažny a nadobny nadawť noweho wudawka herbst. spěwarškich spominať a pokasował a njedawno w 17. swojim čžišle (27. IV.) wurasnje wusnať: „Něščto wošebje sajimate by bylo, by-li něchtó k jubilejneji njedželi nadrobny nastawť wo herbstkich spěw. sa nasche łopjeńko napisať“. — Za tole pschecze dwójzy a trójzy podhmuhuju, dofelž by jeho dopielunjenje mohlo witane džělo rěfacz a, da-li Böh! žohnowaný postup wošnamjenicž w naležnosći sa naschich ewangelskich Šserbow w tu khwilu, mēnju, hacž najwažnišchej a najnadobnišchej. — Hdyž žo (k wuprajenemu pschecžu) dale pať hišcže tež wošebje dodawa: „Šchtóž žo k temu (mjenujzy nadrobny nastawť napisať) powołany čžuje a macžinu wobknježi, je i tutym sjawnje namołwjany a pscheproschenny, tuto džělo pschewjacž“, — ja swój strach wusnamam, so žnawo žo ničžo njestanje abo njeposticzi; pschetož šchtó sečže žo šthroblicž abo hódny, dostojny a kmany rěfacz, so tajke wošebne, rjane, sajimate, nadobne a, da-li Böh! žohnowane džělo dokonja abo i najmjescha po móžnosći trochu spěchowacž pyta, kajkež je nowy wudawť herb. spěw.?!“

Njewsmi mi tehodla, proschu, ničto sa što, so tu tele rjadki podawam, a njemēn, „by-li mjelczał, by mudry wostať“, dofelž mi wopravdže žel je naschich lubych ewangelskich Šserbow, kiž hižo dołho a dotal podarmo na rchly postup a wuspěch wažneho džěla woczafuja. Naležnosć je nimoměry khutna a kručze nucžaza, a „wutroba mje čžini — srěčžniweho.“ „Ale „ščto prjedy, ššto potom?“!

Žyle i krótkim njech rjeknu: Čžělo a duscha hromadže — je halle žiwý a do džěla kmany čžłowjeť, abo lud a jeho wozderjo budžcže pschesjeni a postupujemy pod heřtom: „Spěwaj a džělaj!“ Haj, „Wodl žo a dži po Božej šchecžy, čžin žwěru, šštož ty čžinicž maš!“ —

Došč wošchěrne wšchať a čžěke, haj, hoberšte džělo noweho wudawka je wěšo i Božej pomozu tola wuwjedliwe a to šterje lěpje, — niž halle „žnawo něhdy posdžišcho“, ale w postajenem čžaku; — pschetož hdyž je wola, tam tež — wospjetuju: i Božej pomozu! — žo pucž namata; „Böh da žo radžicž sprawnym“ (Pšchibł. Sal. 2, 7a)! — Se šhromadnyhmi tať wšchěmi mozami, žwěru a wutrajnje džělajmy! — do džěla powołani a wuhotowani, duchowni a lajkojo, žyła něhdy 12 džělaczeryjow, mjes a na kotrychž bychmy jenotliwe džěle nadawka rospokožicž měli tať, so kóždy staw žwoje džělo wuřonja a w pschesjenosći i towaršcheni wšchitzy i žyľeho komiteja abo komišije a jeho wošebiteho wužšcheho wubjerka hromadže. To budže čžělo a duscha, a žane pať jeno morwe čžělo pať něfajte šcherjenje. — A tónle komitej směje a samóže tež wšcho samoľwjjenje psched herbstkej ewangelskej sjawnosćžu njescž, — i dobom podpjerany a žhlnjenty po móžnosći se strony wšchěch kšhesčžanskich wustojnych a sprawných evang. Šserbow, kotřiz žu wšchitzy jenaf smyžłeni a džělami — „Bohu k čžesczi a Šserbam k wužittu!“ —

Program budž tónle: 1. Dobre, čžerstwe jadro dotalnych naschich herbstkich spěwarškich wobšhowajmy, hdyž tón a tamny kěrlušch wuwostajimy abo škrótcžimy a sa to druhe nowe herbstke originale abo přenjotne a jadriwe spěwy herbstkich kěrlušcheryjow pschuwosmjemy a žnawo tež hišcže něfotre najrjeńšche a najlěpje se herbstchčžene i němškich spěwarškich!

2. Wšchón tekst wobdžělajmy jenaf — w čžistej herbstchčžinje a wo wědomostnych a kručych šakadach!

3. Pšchetwoťmy (iarjadujmy) wšcho wopšchijecže do jenožo žyľka — bjese wšchěch „pšchidawťow“! — kaž to na pšchibł. w němškich (šakšich) sp. mamy.

4. Pšchehladařmy hłokž, t. r. šaměny dotalne tu a tam i druhimi (pšchihodnišchimi)!

a 5. Pšchisamťny nushy pšchistawť (dodawť), kajkiž w němškich spěwarškich mamy, so w tom nastupanju nasche herbstke sp. tež wšcho to směja, šštož ma w dobrých spěw. žo namafacž! —

To je i krótkim wšcho, šštož trjebamy a podacž móžemy. A to by napohlad a wobřah nowých herbst. sp. byť, — niž hinajšchi a wobšchěrnišchi hacž dotalnych, — šterje něščto wužšchi a mjenje listnow toľsty.

— So pđbla nowých spěw. pať bychu tež dotalne žo dale trjebacž hodžale, dyrbjale tele dalschi dwoji pšchidawť dostacž:

a) Šapibž bęžnych čžibłow noweho wudawka i pschicžišchčžom dotalnych čžibłow a b) Pšchidawť nowowolennyh abo pšchidatnyh kěrlušchow.

Tať by měl kóždy žwoje a wšchitzy žwoje jenaf wobšebčženstwo — dwoje, tola žane rosdwojene spěwarške, hacž posdžišcho něhdy nadžjomnje jeno nowy wudawť žo trjebacž a čžišchčžecž budže.

— Wšchě hewasche pať abo dalsche praschjenja žu, mēnju, technišeho, t. r. wumjekšeho (rjemjekšospytneho) wusnamam, kaž na pšchibł. tele: kajke typy (přimiki), kajki prawopiř, kajka forma hronow (šchtucžłow) atd. směja žo sa čžišchčž wolicž?! —

Dať Böh, dónželi i žyła a nadžjomnje hišcže lěřka i šhotowjenju rukopiřka sa nowy wudawť i najmjeńšcha w přěnicž 4 horka wumjenowaných dypřach, so by wšcho žo pěľnje a derje radžiko — „Bohu k čžesczi a Šserbam k wužittu“ abo i žohnowanemu rošžhlnjenju kšhesčžanskeho pobožneho žiwjenja!

Tať bychu evang. Šserbja žo nad nowym wudawťom žwojich spěw. wjekelicž móhli a radošnje spěwacž žwoje duchowne kěrlušche, hacž jónu „Böh čže hłobž nam wšchšchi dacž žom' haleluja šaspěwacž.“

Wo koležy a džěczazyh lětach ewangelskich spěwarškich.

Cantate — Spěwajcže! To je heřlo džěbnišcheje njedžele. Ale wošebje lěřka ma tole heřlo sa žyľe lutherške kšhesčžijanstwo wošebity wuřnam. 400 lěť je žo nětko minylo wot teho lěta 1524, w kotrymž žu žo přěni ras spěwarške wudake. Njeběchju tať wobšchěrne knihi, kajkež my nětko mamy. Jenož 8 kěrlušchotw je w nich wotčžišchčžanyh. Ale i teje makeje licžby žu potom wurůstke ewangelske kěrlušche, kotrychž my nětko 100 000 sřazemy a mjes tymi 100 000 je šažo 800—1000 kěrlušchotw, kiž žo šloro wšchudžom namafaju we wšchěch spěwarškich. A tele kěrlušche žu tať rjež jadro wšcheho žyľowineho spěwanja, tajka prawwa studnja je žiwěj wodu, i kotrež my ewangelszy kšhesčžijenjo a to we wuľčich jaňřach hišcže džěřka i wuľkej radoščžu a i wuľkim žohnowanjom čžerpamy. A teho dla je na čžaku, so bychmy žebi ras rospominati, kať je to k temu pschicžělo, so nascha žyľkej džěřka tajki bohatty postad kěrlušchotw ma. — Lud radny spěwa. Spěwa wo nalětu a wo šymje, wo wjekeluw a šrudobje. A něhdy žo rjeńšcho ludowa duscha njescžewi hacž w ludowym spěwje, w ludowej pęžni. Žeži wopravdže tajne kusko we spěwje. Ššłowa a spěwne šynki žebi jako bratřja a kotry ruzny dadža, so bychju to, šštož hłuboko we wutrobje a dušchi šacžuwamy, šanjekšle, wuřnale. So by duscha to wotbyła w spěwje, šštož we žebi nořy, njech je to šrudoba, njech žu to wjekela. Spěw je wuras, wuřnacže naschich šacžuwanjotw, spěw je šchpihel čžłowškeje dušchy a wutrobny. —

A wot štarodatonyh čžakotw žem je lud žwoju wěru we spěwje wuprajit. Rječžane šłowa njemóžachu hłuboke šacžucža a hibanja wěry, kajkaž běšcho w ludu žiwa, wupowjedacž — spěw halle spožcži šhudym a šlabym šłotwam šchidla, na kotrychž žo hacž k trónej wšcheho móžneho posběhowachu. W šřjednej dobjě (Mittelalter), w kotrež wšchudžom — w Božej šlužbje a w naboženskim spěwje — jenož šacžonřka rěčž kšjesčšche; běšche naboženski spěw = kěrlušch w macžernej rěčži šloro wotmjelknyť. Lud njerosumi šacžonřke šłowa a spěwaršche jenož te na kónzu kóždeje šchtucžłi žo wospjetowaze šłowa „kyrie eleison“ (Šnježe žmil žo) žobu, husto pať njewjedžesche, ššto tele šłowa nažebi maju. A kóždy naboženski spěw žu po tym „kyrie eleison“ mjeňowali a naschi herbstzy wóřjojo žu tele grichške šłowa ššepřajo i kyrie eleison = kěrlušch ščžirili. Tehodla tež je šłowo kěrlušch štaršche hacž te spěwy, kotrež nětko kěrlušchy mjenujemy. —

Jenož něfotre kěrlušche i čžaka psched Lutherowej reformaczi žo hišcže w naschey žyľowi spěwaju, ale wone žo i wjetšeho

džela jenož w herbskich spěwarškich namakaja, tež husto pschebaŕnjene. —

Luther lud derje snajese, wón wjedžeše, so chze lud spěwac. Esam tež rady spěwaje a běše jemu žel, so dyrbachu wěrjazy w zyrkwi mjelčec. Njebě kóždy pomolaný služobnik Boha, njebě kóždy Bože džěcjo. Kať pak chze džěcjo swojemu nanej swoju lubosć wuŕnac, hdyž to so strac dyrbi w rěči, kotruž džěcjo njemaje. Tehodla precz s kaczoŕskej rěču s Božeje služby a s kaczoŕšimi kěrlušchemi. We tym jazyku, kiž je Bóh nam dať, dyrbinu Bohu služic. Tehodla dari Luther němstemu ludej němstu bibliju — a Eserbant chzyče wón herbsku dacz —, tehodla napomina druhich, so bychu wěrjazym kěrlušche w maczernej rěči baŕnili, a wón sam je nam sobu najkraŕniše daril.

8 kěrlušchow wón — zple wěče, to pak njewěmy, hacz wón to sam byť, na kóždy pad je wón temu nastorť dať — ijednoczi do swojich přenich spěwarškich. Je to hnadna knižka, žana nahladna kolebka. Ale runjowon s matych křězkow su najštatowišchi ludžo pohadželi. A shtó by sej tehdom myšlil, so s tutych matych spěwarškich s lěta 1524 jemu nastanje ewangelisko-zyrkwinski spěw, kiž — kaž bu hižo naspomnjene — psches 100 000 čyřkow wopšchija.

Najše kěrlušche pak nětko w tutych spěwarškich namakamy a tak rěčaju jich pěŕnerjo? — Polojzu — 4 — tutych kěrlušchow je Luther sam baŕnil. Wopředka wón to njechaje, prajo, so nima dar s temu, a so su druhy sterje s temu powołani. — Tehodla so tež na wšelakich swojich pscheczelow wobrocza s prostowu wo pomoc. Dwať stať jeho wotpořasat. Běščaj to Jurij Spalatin (wumrjel 1545 jako farar w Altenburku) a kurtjerchš dwórski maršchal Jan Dobrig. Jimať to njebě móžno, po Lutherowych šabadah něšto šabazic, hacz runjež běščaj wobaj žara pobožnaj a wučzenaj mužaj.

Tola jedyn druhi rady Lutherej pomhaje. Běše Patwol Speratus. Tónle Speratus bě so w Schwabskej narodzil. Bože šlowstwo wustudowawšchi poda so do Jglawa na Morawje (w Čěškej). Tam škutkowaje mjes němzy rěčazymy čěškimy bratrami w ewangeliskim duchu. Zple wobydlerstwo Jglawške s wulkej lubosću na nim wiřaje. Tola katolške měšcnistwo da jeho šajecz a s wulkej nulu wučekny psched šnjerczu do Wittenberga s Lutherej, kotremuž je šwěru pichi wudaczu spěwarškich pomhať. Wot njeho steja 3 kěrlušche we tutych přenich 8 kěrlušchow wopšchijazych spěwarškich. Tón nam wšchitkim derje snaty kěrlušcy č. 430 „Da šbóžnosć jow s nam pschitřadza.“ — Wot jeho tamneju kěrlušchow snaju jenož šapoczatk w němstkej rěči: „Hilf Gott, wie ist der Menschen Not“ a „in Gott glaub ich, daß er hat“ — njestejitaj wjazaj ani w herbskich ani w němstkich spěwarškich. — Dale je na Lutherej napominanje baŕnil Lazerus Spengler, piřar Morimburgškeje měšcjozanskeje rady (1534) jedyn kěrlušcy, kiž so w němstkich spěwarškich wjazaj njenamala, ale we naschich herbskich pod čyřkom 141, „Bad Adamowu šajst je tu na šwěče wšchěch ludži. — Do najkraŕnišchich kěrlušchow mjes tymi 8 pak dyrbinu Lutherej šchtyri licic. Přeni kěrlušcy, kotruž je Luther s trjebanju we Božej služby šabazic, je, „Něť wjeřelče so, křěscjozjo.“ (č. 1). W tutym kěrlušchu wšcha reformaziškeho čařa na tym šašo namakanyj druhim kuble ewangelija a teje we šchystužu dostateje hnady w móznich šynlach a šlowach šajchumi. Luther tu na to prašenje: „Kať móžu ja hnadneho Boha dostac?“ kiž běše jeho do šloštra hnať, kraŕnu wotmořtu da. Katholšku wěru wo dobrich škutkach wotpořaju „Ze škutki niczo njepiacza a t. d.“ (pschir. 3 šchuczu) we 8 šchuczu na Jesuřowu šajšlužbu so powola, kiž „póřje nasče hrěšenje, so by so nam šbóžnosć dostala.“

Dale wón psalmy pschebaŕni. Ale jemu je so radžilo, hacz runje so na šlowach psalmow šašořawaje, něšto zple noweho štworicz. Najkraŕniše wuplody tuteho pschebaŕnjenja su „Esó s tebi wolam s hlubiny“ (šabaz. 1524) a „Jedyn twjerdy hród je našcy Bóh sam“ (tónle halle 1532 šabazjenty). We lěče 1524 dosta ewang. křěscjozantwo hičeže dwójzy nowe spěwarške. Jene wuda Luther sam pod mjenom „Erfurter Enchiridion“ (to je Erfurtske rucžne knižki). We nim namakamy wot njeho 18 kěrlušchow. 7 — wšcho hromadze je jich 25 — su druhy pěŕnili. Druhe spěwarške wuda Wittenbergski kantor Walthar. Wone opšchija 32 kěrlušchow.

Tak mamy 3 spěwarške s lěta 1524. Běše to maty a hnadny šapoczatk. Ale so na tutym šapoczatku Bože žohnowanje ležeče, widžimy nanajšepje je šlowow katolškich pscheczořnikow, kiž štoržachy: „Lutherej kěrlušche su šchich wšchich šaj ewangelisku wěru dobyli, hacz su to wšchě kniži a pscheczořanja šamohle.“

Kať běše to móžno?

Wořebje wulke mařny prosteho luda, kiž antiz piřacž antiz čitacž njemóžachu, šahorjachy so ša nowu wěru jenož psches tele kěrlušche, kiž so tehdom wšchudjom spěwachu. Bur na poli, rjemjeřnik w měscze, pschekupz, šemjan, puczořazy šchudenta. wšchitzy spěwachu je a jedyn sej wot drugeho šašo nowe wotpořasatwa. Tele kěrlušche běchu wójsko, kiž jednu wjeř ša drugej, jedne město ša druhim ša Luthera doby. Spěwajo je ewangeliska wěra tehdom psches wšchě kraje krocžika a spěwajo a wšchitajo su ludžo tule notu wěru pschitřasali. Běše to nalětny čař, w kotrymž běše wšchón šwět napjeljenty s nalětnej radošcu, a tak nalětna radošć namala šwój wupucz a šwój wuřas žw radoštnym spěwanju.

(Potraczořanje.)

Wšchelle s bliska a s dalosa.

W Drježdžanach bě so w tydzenju po Misericordias Domini wulka šyřka mužškich a žonškich šechla, kotřiz w džěle zyrkwje a w jeje wšchitnych džělach steja, a to běchu tam duchotoni a laikojo. Šbóžela bě wořebje džěň ša tych šararjow a laikow, kotřiz su so do tak mjenowaneho „šjednocženstwa s wotpomhanju nuly w krajnej zyrkwi“ šjednoczeli. Nimo teho běchu šhromadžisny tych, kiž w džěle ša našcy mlodžinu steja. Wutora bě džěň šmutštowneho mišionistwa. Dopoldnjo wuhotowa nam pschednyšchem wulku šlownu šhromadžisnu we wustatwe diafonišow a popoldnj šwjedženška Boža služba w zyrkwi nasčeje knjeni. Šeczi džěň, šrjeda, bě džěň šwonkowneho mišionistwa s nalětnej šhromadžisnu mišionistweho towarštwu a mišionškeje konferenzy. Nimo toho džělasche so pilnje we wšchelakich druhich pošedženjach a šhromadžisnach, tak ša zyrkwine notwinarštwu, tak ša šocialne džělo zyrkwje a křěscjozantwa. — Wopyt a wobdželenje s žyřeho kraja bě žara bohate, wořebje tež s Ružicy. Nječ Bóh šnjes šwoje žohnowanje špožči, so by wšchitko tole džělo a prózořowanje služilo jeho zyrkwi a našchemu ludej s žohnowanju, Bohu pak s čěsczi!

Šistowanje.

R. we W. ša Rogate (Bože špicze).

W. we W. ša Exaudi.

R. w R. ša Esujatti.

Šamohitny redaktor: šarar W y r g a c z w R o j a c k a h.